

Täna peetakse lastekirjanduse päeva

Keskraamatukogus antakse auhind Aino Pervikule

TÄNA, RAHVUSVAHELISEL LASTERAAMATUPÄEVAL, MILLE ALUSEKS ON KUULSA MUINASJUTUVESTJA HANS CHRISTIAN ANDERSENI SÜNNIAASTAPÄEV, TOIMUB ÜLE KOGU MAAILMA LASTEKIRJANDUSEGA SEOTUD ETTEVÕTMISI. TALLINNA KESKRAAMATUKOGUS ANTAKSE LASTEKIRJANIK AINO PERVIKULE ÜLE TÄNAVUNE „JÄRJE HOIDJA” AUHIND.

MARI KLEIN

Auhind antakse igal aastal keskraamatukogus möödunud aastal kõige enam loetud lasteraamatu autorile, et tänada teda kui järjepidevuse hoidjat lastele ja noortele väärt lugemisvara pakumisel, 2014. aasta enimloetud lasteraamat oli raamatukogu pressiesindaja Mari Sieberki sõnul Aino Perviku „Härä Tee ja proua Kohv” – luuleraamat, kus autor on väga kõitvalt palju de inimeste lemmikjookidele andnud nii mõnegi inimliku käitumisjoone.

„See oli tõesti üllatus, sest tegu on minu ainsa lasteluulekoguga. Ja auhinnaga, mille saaja valivad lugejad ise. Ma ei oleks küll uskunud, et seda nii palju loetakse, et see esikohale tuleb, päris tõsiselt. Aga see on ju väga tore. Sellised armsad üllatused on alati toredad,” ütles Aino Pervik ise Õpetajate Lehele.

Tegu on Pervikule tänavu juba teise tunnustusega – aasta alguses jagatud Apollo auhindade seas hinnati ka tema ja Catherine Zaripi „Sinivant läheb lasteaeda”. Ka „Järje hoidja” auhinna saab Pervik juba teist korda: 2008. aastal oli enim loetud tema „Paula sõidab maale kevadet vaatama”.

Kümme aastat välja antud auhinna on varem võitnud ka Aino Perviku tütar Piret Raud raamatuga „Teistmoodi printsessilood” (2013), aga samuti Heli Künnapase noorteraamat „Lõpu pidu” (2012), Urmas Nemvaltsi ja Contra „Poiste aabits” (2011), Ene Sepa „Medaljon” (2010), Ketlin Priilinna „Peaegu Tuhkatriinu” (2008), Aarne Mägi ja Aare Toikka „Ruudi” (2007), Lea Arme „Duubeltüdruk” (2006) ning Andrus Kivirähki „Limpa ja mereröövlid” (2005).

Aprillis 83-aastaseks saav Aino Pervik on endiselt tegus ja lubab peagi uusi lasteraamatuid. FOTO: MARI KLEIN

Aino Pervik: „Eesti lastekirjandusel läheb väga hästi”

Lühisutluses Õpetajate Lehele nentis vastne laureaat, kelle tunnustusepagas aastatega juba parajalt pungil, et lastekirjandusega on lood hästi, muret võib teha pigem noortekirjandus.

Kuidas tänapäeva lastekirjandusega lood on?

Lasteraamatutel läheb väga hästi. Rohkem autoreid on tulnud ja minu meelest väga hea tasemega autoreid. Ja ka müüakse vist rohkem. Tulnud on uusi tegijaid, tekkinud eri suundi. Palju on põnevuskirjandust, mida lapsed hea meelega loevad, näiteks Keräse ja Tomuski raamatud. On vanade aegade lugusid, on absurdi, on realismi. Ei julge öelda, et millestki puudu oleks. Kui, siis võib-olla noortekirjanduses on tõlkekirjandust ülearu – sellise sisuga sarju, millele oma aega kulutada ei oleks mõistlik, aga ehk täidavad need ka mingi lugemisvajaduse niši.

Millal on eesti lastekirjandusel olnud kõige halvem aeg?

Kõige halvem oli olukord 1990-ndatel, mil kõige halvemal aastal ilmus kolm lasteraamatut. Eks see kroonile üleminekuaeg oli raske. Ma arvan, et tõenäoliselt oli tollal põhjuseks paberipuudus. Mäletan, et Sirbi tagaküljel ilmus isegi karikatuur Naksitrallide hausambast.

Mis teil endal lapse ja noorena loetust meeles on?

Ma läksin kooli Eesti Vabariigi ajal, käisin koolis Saksa ajal, siis tuli Vene aeg – tegin kooliraamatukogule mitu ringi peale. Lugesin siis täiskasvanute raamatukogust Tolstoid ja Dostojevskit, lugesin Ibsenit ja France'i. Teismelise ajast on meeles luule: Liiv, Koidula, Goethe, Heine – viimaseid lugesin saksa keeles. Mäletan, et need panid mind varajases plikaees ikka nutmagi.

Kas originaalkeeles lugeda on parem?

Võib-olla küll. Aga pigem on mul hea meel, et sain omal ajal õppida võrkeelena inglise keelt, tänu sellele saan nüüd ka eesti keelest aru ... Eks keel muidugi arenebki alati, aga võib-olla praegu on eesti keeles siiski natuke liiga palju tõlkimata ingliskeelseid väljendeid, mis ei ole mугanenud.

Mis raamatut te viimati lugesite?

Päris viimati lugesin Vila-Matase „Dublineski”. Põneva ideega teos: Gutenbergi ajastu sümbolne matus Dublinis, järgides Joyce'i „Ulyssese” süžeed. Paraku suubus iva peagi peategelase pikaldastesse mõttekäikudesse ta enese alkoholismi jne teemal. Lasteraamatutest on viimane emotsioon Kätlin Vainola ja Ulla Saare „Sonja ja kass” – see on hästi-hästi

armas raamat, väga ilusad pildid ja oma iva sees – ma arvan, et see muutub kindlasti populaarseks.

Mis on hea lasteraamatu tunnused?

Põnevad karakterid, hoogne jutustus, kirev sündmustik ja lõpplahendus, millega rõõmsalt rahule jääd. Ja südamlikkus, selline nagu Astrid Lindgreni puhul. Soe ja sõbralik õhkkond.

Olete viimastel aastatel kirjutanud peale auhinnatud lasteluulekogu veel muudki, näiteks „Klabautermanni mure”, „Sinivant läheb lasteaeda” ja „Rändav kassime”. Mis teil praegu käsil on?

Ma kirjutan viimasel ajal rohkem lühilugusid. Tulemas on väikeste juttude kogumik „Jääpurikas, murelik piim ja teised tüübid”. Koos Ulla Saare illustatsioonidega. Ja Catherine Zaripil on küll kiired ajad, aga Sinivandile tuleb loodetavasti peagi ka järg: „Sinivant kuulab unejuttu”.

Mida tahaksite õpetajatele öelda?

Et nad armastaksid raamatuid ja räägiks neist lastele. Leiaksid mingi tee, kuidas seda huvitavalt teha. Ilukirjandus on peale kõige muu ju ka see, mis keelt hoiab ja rikastab, lastele uusi sõnu õpetab. Aga küllap nad seda oskavad ka.

Neli head lasteraamatut

Lastekirjanduse päeva puhul tasub tähelepanu juhtida ka mõnele heale lasteraamatule, mis viimasel ajal Eestis raamatulettidele on jõudnud.

EPP PETRONE „MA KINGIN SULLE JÕE” (PETRONE PRINT)

Epp Petrone on hea näide sellest, kuidas harjutamine teeb meistriks. Vähemalt selle sarja – samadelt autoritelt on varem ilmunud „Kust tuli pilv” ja „Siis, kui seemned veel rääkisid” – puhul on hästi tajutav, et iga järgmine on eelmisest parem. „Ma kingin sulle jõe” on lummaliselt poeetiline, sisaldades lugu, mis oma lihtsuses on rabav. Kamille Saabre vesivärvilisi pilte laiendavad Epu lakooniliselt lühikesed tekstid, mis kirjeldavad lapsepõlvest kaasa saadavaid väärtusi hetkede kimimise ja ümbritseva looduse väärtustamise kaudu, meenutades õige pisut Juhani Püttsepa raama-

tuid. Sarnaselt „Väikese linnuga” siinsamas lehel peaks seegi raamat puudutama ühtaegu nii laste kui ka nende vanemate hinge. Oma kodus tõestas selle raamatuga edukalt, et tänapäeva lapsi ei tule kasvatada ainult Lumekuninganna ja Ämblikmehe vaimus. Kutsusin nelja-aasta-

se poja kuulama, kui ta oli pahas tujus. Porisemine jäi iga leheküljega järjest vaiksemaks, kuni ... Kui lõpuks sügavalt mõtisklema jäänud lapselt küsisin, kas oli tore raamat, sain vastuseks: „Jah, väga tore. See oli üks ... tõeline raamat.” Ma olen temaga nõus.

KÄTLIN VAINOLA „SONJA JA KASS” (PEGASUS)

Alles see oli, kui Kätlini ja Ulla varasem koostöö tunnustati üheks kaunimaks ja nomineeriti Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia. Kõiki tunnustusi, mida nende teosed „Lift” ja „Kus on armastus?” on saanud, ei jaksa kohe üles lugedagi. Nüüd on neilgi sündinud kolmas ühine laps, mis erinevalt eelnevatest on ehk pisut rohkem tekstile keskendunud. See räägib loo Sonjast, kelle isa kolis koos tšelloga kodust

ära, aga tõi asemele kassipoja. Loo peategelane ongi kass, kes saab nimeks Oskar. Kassielu ja -tegemiste jälgimise kaudu viiakse lugeja ettevaatlikule retkele läbi ühe perekonna loo ja (ette-lugeja) suunatakse mõnikord vaatama ka iseen-dasse. Kas kassil õnnestub perekond päästa? Kas on tagantjärele tähtsust sellel, kes tuli esimesena mõttele, mis tõi kaasa tüli, või on (lapsel) olulisem kodurahu?

GERMANO ZULLO & ALBERTINE „VÄIKE LIND” (DRAAKON JA KUU)

Väär(ika)t(e) lasteraamatute tõlkimise poolest tuntud kirjastuse Draakon & Kuu sõbrapäeval raamatulettidele saabunud viili on selline, millest esmapilgul ei pruugi aru saada, kas tegu on laste või täiskasvanute raamatuga. Raamatu eestindajad isegi on öelnud, et kui vaadata pilte, on tegu ühe raamatuga, aga kui lugeda, siis hoopis teise. Nii ongi. Kõik oleneb vaataja/lugeja silmade ja südame sügavusest, mõistmise suurusest ja elukogemusest. „Väike lind” võib rääkida loo lindudest, hirmust, üksindusest, sõbrusest ja vabadusest, või rõhutada väikeste asjade väärtust ning õpetada hindama hetki. Küllap räägib ta igale lugejale oma loo, just

sellise, nagu temale tarvilik. Üks on kindel: see raamat ei lõpe ega unune siis, kui kaas sulgub, vaid elab vaimusilmas edasi oma elu ja kutsub uuesti lugema, et tabada veel sügavamaid allhoovusi. Täna saadab Draakon & Kuu lastekirjanduse päeva puhul raamatupoodidesse ka juba järgmise üllitise, Ameerika kirjaniku Eric

Carle'i lasteaiastele mõeldud maailmas ülipopulaarse ja arendava „Röövikul on kõht tühi”, mis õpetab ühtaegu värve, arve ja nädalapäevi. Selle raamatu teemal saab kirjastuse kodulehelt lahkelt alla laadida ka värvimislehti: <http://www.draakonkuu.com/raamat/roovikul-on-koht-tuhi/>.

ANDRUS KIVIRÄHK „KARNEVAL JA KARTULISALAT” (VARRAK)

Ma olen Kivirähki fenomeni jälginud seni pigem eemalt. Kuni tänavuse talveni, mil tema värske lasteraamat tekitas omakorda fenomeni minu väikeses maailmas. Nimelt on tegu esimese raamatuga, mille üheks õhtuks kodust kadumine pani mu lapse haledalt nutma. Ja mida nõutakse ikka ja jälle, küll vormis „loeme täna seda lasteraamatut”, „loeme täna seda piltidega raamatut”, „loeme täna seda naljakat raamatut” või „loeme täna seda naljakate piltidega raamatut” – mõte on sama. Ja iva on konkreetne: lasteraamatus peab igal leheküljel olema lapsel arusaadav ja tähelepanuväärne pilt, mis toetab head teksti vaat et sellega võrdset. Andrus Kivirähk ja Heiki Ernits enam juhendamist ei vaja – nende vastne raamat on

selles osas nii ideaalseks timmitud, kui vähegi tahta oskad: selgete joontega naljakad pildid pälvivad tähelepanu, tekst on lühike, humoorikas ja sisukas, et mitte öelda täpselt paras. Rääkides ühtaegu tuttavast ja turvalisest maailmast, kus on Barbied, tolmuimejad, nõobid ja tolmurullid, aga lähenedes sellele nii ebatavalise nurga alt, et on eksimatult äratuntav ja ainulaadne. „Õiglase tolmuimeja”, kes seab jalule

õigluse kurja krokodilli ja vaese elevandi vahel; „Kuidas supikulp lasteaias käis”, kuni mänguasjad kurvaks muutusid; „Ahvi saba”, kes tahtis kangesti kooli minna, ja „Ants päästab merehädalist” ehk vaest mandariini, kelle paha tüdruk Laine oli kiusu pärast külmuksusse külmetama kandnud, sisustavad meie une-eelseid hetki ikka ja jälle.